

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је на целу годину 1 ф. 50 повчића, а за Србију 4 динара. Учители са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништво „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 7.

У Сомбору 15. Јула 1892.

Год. XXIV.

ПОГЛЕД НА ЖЕНСКО ОБРАЗОВАЊЕ У НАС.

(За награду.)

„Кад жена добије образовање као и човек, људска снага ће се удвојити.“ Св. М.

Потреба коју опажамо и са којом се сусрећамо сваки час, гони нас да о образовању женскиња у нашем народу, а у садањем добу, рекнемо коју.

Девојачка друштва која се у неким местима основаше (Н. Сад, Бечкерек, Кикинда,) казују нам да се почело и у ствари више полагати на женско образовање у нас, односно да се од празних речи и фраза приступа по мало делу. Да ли је то приступање у таком облику умесно или боље рећи, може ли се таким начином што постићи, разуме се да је то друга ствар. А о тој другој ствари, намера је баш и овом чланку да прозбори. Но да би могли имати бољи поглед на развитак досадањег стања, потребно је да се прође у назад за неко време, да се види како стојасмо у којем времену са напретком женског васпитања. Појам ових последњих речи, могао би заузматти врло широк обим, тако да би се на основу том могла започети читава историја женског васпитања у нас, али разуме се, само започети и ништа даље, јер за даљи рад, сумњам да би поле било градива за исту работу. Бар у оностраном Српству не. Може се рећи, да ми пре 20 година, а до отварања препарандије за женске, а по том до оснивања виших девојачких школа и не имадосмо за Српкиње наше вишег васпитања, у духу српском. Но шта смо имали шта нисмо, прошла је ствар. Главно је да их сад имамо. А како врше своју задаћу за светила просвете рећи ћемо у току овога писања. Но сва ова наведена средства за васпитање, и девојачка друштва и ова два завода, служе и онако већ образованијем сталезу, званичких, учитељских, свештеничких и трговачких кћери, мање занатлијским а врло слабо земљоделским кће-

рима. Можда ће и овде имати што да примети какво осетљиво чуло воњања, али као што није код другог света, школа и васпитање подигнута за појединца, него за све, тако не може ни код нас бити школа и васпитање благодат само за један два сталежа, који се рачунају у боље, а остали да немају у томе удела никаква. Ако се рекне, да је та врста наставе јавна и сваком дозвољена, те тиме да се горњи навод побије, ја држим да то још није доста. Јер ономе који просвете неће или мисли да му не треба, треба му је силом дати; рачунајући друкчије, према садањем схватању масе народа, могле би се већ и ове досадање школе и мале и велике слободно затворити.

Но оставимо то. Реч која би делала благотворно у корист просвете, да се иста неким рајским начином развија у све слојеве нашег народа, морала би бити реч пуна моћи, пуна сила, и то не силе којом располажемо ми поједини мали учитељи, него би та реч морала бити у тихом пристаништу глас анђеоски, који би у сва срца улио мир, љубав и поверење, према духу истине и премудрости — према школи, а исти тај глас на усколебаном мору, морао би бити глас грома, да силан оркан народног непојимања, неповерења и хладноће, разтрезни својим громким гласом и да му једним махом из главе разнесе маглу са иначе бистрог ума и разборита схватања. За све то ми смо мали, те само настављамо рад један другом и таворимо тако да цела ствар не прође „као прах којег разноси ветар“, и чекамо с радом нашим дух времена, који ће једним махом учинити у школи оно, што поколења наша не моглоше за силних година. Ми дакле само приуготовљавамо, а нема сумње да ћемо приуготовити земљиште, добрим женским васпитањем, одвећ обилато. Јер ако хоћемо да имамо здрав подмладак, морају бити здрави родитељи; а ако хоћемо да имамо паметан подмладак, много је потребно да су му и родитељи паметни. Све књиге и науке, сва методично-дидактична правила и поступци, упутства и сазнавања, скочиће на праву своју висину и од правога утицаја бити тек онда, кад кућа буде деци бар у полак то, што је школа. А према ономе, што кућа не стоји на земљи, него на жени, ваља тој жени дати доста моћи, како би важност дома могла одржати на својим плећима и како би с једне стране као мати, а с друге као спремна васпитаља, дочекала свагда на руке чедо своје оним васпитаним духом, којим јој је дете већ у школи напуњено. Према томе, свима нама, а у првој а у првој линији онима, који воде бригу о нашим

просветним приликама, мора бити једна од првих брига, како ће будућим матерама дати богата извора, из којег ће црпети, знања и умалаштва, да тим задоје своју децу, будући српски народ, који мора бити спреман за будућа времена, а прекањен у снази науци и умалаштву.

*

Било је времена, кад су српске матере, у тихом пристаништу мира и љубави одгајале „на преслици и десници руци српском народу тиће, и благом речи упућивале их на целомудрен живот, добрим примером предходиле, да створе од своје деце узоре у врлинама и чистотама душевним, те да из тог тихог пристаништа излете соколови, који ће кроз бурне олује (општег) комешаја, својим крилима чврсто просецати зрак и дизати се у висину, да светле као изабране звезде путевође своме роду; али „борило се па се уморило“, времена су та прошла и ми стојимо на чудном раскршћу, на раскршћу замишљене и до сад невиђене олује и тихог, а по значењу своме огромног рада. Ми морамо прибећи овом последњем, те пре него ико рећи с песником: „Пушку на клин, мач у ток“, „*оштро церо, бистар ум..... сад царује*“. Не будемо ли с тиме рачунали, нема нас, изгубићемо се у општем шаренилу друштвеног кретања, а у таким приликама неће нас очувати оно мало наше интелигенције, него свестан за свеје светиње одушевљен и разумом народ. Што је ватри огњиште, народу је жена мати. Удесите огњиште нека ватра бујно горе!

Песничке рефлексије настрано звуче према хладним захтевима педагогије и реалнијег васпитања, те према томе започећемо онај ред, који је и понудио ово перо, да изложи на артију мисли једног усамљеног васпитача, који годинама већ тражи и мисли, неће ли бити овај пут бољи од онога, али никако још да узвикне: хеурека! а тешко да ће и узвикнути. Јер су чудни путеви, којима се граде. А још чуднији, којима греде дпрогрес целог друштва људског, а посебно, којима греде реалност у васпитању.

Док није било у нас завода за даље женске образовање, васпитале се наше женскиње већином читањем, а тим се и данас васпитају оне, које не имају средстава да подмире све школске трошкове. Такав начин васпитања, био је од доста великог утицаја по изражавање душе и срца, да се не рекне, е је био може бити од веће користи, него данашње по калуку удешено учење. Но код нас је у опште постојало, а и сад крај васпитних завода постоји

www.uns.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

три сталежа женскиња по своје образовању. А то су ови: један је, који своје образовање развија на основици туђинских особина, трудећи се да што више упије у себе онаких појединости, у којима тоне људско друштво светских салона.

Други је, који школом, читањем и честитим домаћим васпитањем, развије образовање своје већином на основици својих народних особина; а трећи је, који нити се развија нити назадуге, него увек на једној површини стоји, пун незнања и предрасуда, али и са изванредним склоностима за здраво даље васпитање, само што још нисмо дотле дошли да те склоности разбудимо.

Први поменути део регрутује се из кругова наше највише интелигенције. И од тога дела, ми нити имамо, нити ћемо имати користи, а да нисмо имали, то сведоче оне многе породице, које су већ скоро изгубљене за Српство. А неке и ако се још — као — држе, иду већ путем да им Српство туђе постане.

Други део сачињава свеколико женскиње, од занатлијства па горе до највиших кругова интелигенције. Овај део језгра је управо, и он персонификује интелигенцију народа у нас. Овај део женскиња васпитавао се већином читањем разноврсних књига, те уз много читање, а уз то измењивањем мисли са образованим мушким светом, могао је у толико да напредује, да су из њега изилазиле на среду по неке личности и са својим умним радовима на књижевном пољу. Да је од овако свестрано начитаних и ако не у свакој струци темељно изображених женскиња, велика добит по наше друштво, о томе сумње нема, шта више могло би се у неким приликама рећи: да је тај начин васпитања учинио доста пута боље успехе, него монотono седење у скамији и преживање какве формуле да ти се већ у тугу задâ.

Трећи део женскиња, јесу кћери нашег ратарског сталежа, које после оно мало основне наставе, не долазе већином после у животу своје ни близо каквој науци, и тек ако им од све основне науке остане да знају записати своје име или мало што више, а пређашњих година није тога било. Овај део женскиња сачињава од целог броја највећи проценат. Ово је језгра српских матера и те све српске мајке немају никаква васпитања, те према томе неће ни своју децу знати ни моћи васпитати у домаћем кругу, а по захтевима поље напреднијег данашњег друштва, све уз склад српских особина. Матерама оног народа, који је у свако доба умео стати на бедем народне свести и самопрегоревањем одбити сваки напа-

WWW.UNILIB.BG

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

дај од свога имена и верског убеђења, који је имао од постања свога умне моћи, да својом дубоком мудроћом створи у писмености својој и покрај најтежи искушења, онака дела којима се диве сви напреднији народи, матерама — дакле — тога народа недати, ускратити, темељног, ал ако и не темељног, а оно доста стварног образовања, било би непоимање тешке прошлости и загонетне будућности. И ако је тако, то је велика оптужба за нас све; али није тако. Разумемо ми сви то, али нам није свима стало до тога. Сири и убози добро су утубили причу о таланту и по њој управљају делање своје, али књижници и фарисеји радије узимају на се одору немилостивог богатира и неће да знају за мале и незнатне већ за своје — ја. А да ли један народ којем већина женскиња односно матера, нема спреме да васпита свој подмладак према друштвеним захтевима, може напредовати са другим народима или бар у корак ићи за духом времена, то је, разуме се, врло бедно питање, а још је беднији одговор на исто. Рећи ће ко, да је то врло строг, чак и претеран суд, али то нек не рекне судија који има пред очима, већином интеллигентне чланове нашега народа, те нека рекне ако може судија, који живи у срцу народа као и ових редака, који је срцем и душом рад да му народ стигне и обиђе суседе своје друге народности, али то на жалост не иде скоро никако, тако да у бригу баца све озбиљне прегаоце који у тај рад сву науку и речитост своју улажу.

По могућству обележене су овде прилике у којима се кретало васпитање женскиња у нас за пређашњих година. Само стање није толико лоше према тадањим оскудним околностима, и према општем узвику, немамо школа за женску младеж. Но тим је лошија сведоџба по данашње школско стање, што те исте прилике с врло малом разликом и данас постоје.

(Наставиће се.)

О НЕГОВАЊУ ЉУБАВИ У НАР. ШКОЛИ.

(Свршетак.)

Ко хоће да негује у деци љубав, прама Богу у људима, ваља најпре и сам да је има, јер само тако може постизавати оно што хоће. Ако учитељ има љубави према деци, ако је побожан и деца ће имати љубави према њему и биће побожна. Човек и нехотице својим радом открива своје срце другима; никако није потре-

био да се каже : ја сам такав или овакав, ја ово радо имам а ово немам : то се све из његових радова, из његове суштине и целог бића и онако може увидети. И деца поред све своје неразвијености, врло су способна, у тим обзирима свога учитеља познати.

Деца гледајући учитеља, посматрајући његове радове, већ и нехотице подражавају му. Увиде ли деца у радовима учитељевим љубав, и она ће своје радове обављати са љубављу. Па, је ли учитељ задобио децу за себе, је ли им задобио љубав, онда је већ и тиме самим довео децу ближе цели, развивши им љубав.

Код хотимичног неговања љубави код деце, увек учитељ ваља да пази, да му захтеви, поуке, упућивања, буду у складу са његовим етичким начелима. Код васпитања се не може веће зло замислити, него, кад учитељ једно проповеда а сам друго ради.

Колико се год пута деси прилика развијању љубави, толико пута је ваља и употребити : ко удесне прилике и згоде за васпитање неупотребљује, тај грешни против свог васпитачког позива. Наравно, да учитељ не сме развијати љубав, тамо, где то чинити нема смисла, јер би у таком случају могао више нахудити, него ли користити самој ствари.

Нема наставног предмета у нар. школи, код ког се неби могло наћи више или мање материјала за неговање љубави дечје. Наука хрхшћанска је пуна и препуна места, која уче љубити Бога и ближње ; код читања се деца са успесима могу учити љубити Бога, родитеље, ближње па чак и животиње и мртве ствари, код математике се деца уче љубити истину, код земљописа историје, домовину и народ свој, код природних наука Бога, природу код писања, цртања, певања, — оно што је лепо. И на све ово учитељ ваља да се обазире, особито на љубав према Богу и друштву, јер је на тој љубави основана срећа и опстанак у животу и свету.

Да боме, да нема смисла развијати у деци љубав према свима појединим предметима љубави једнако ; има ствари у свету, које заслужују да се више љубе, а има боме и таквих, за које није потребно и сувише одушевљавати се. То се може већ и из оне еванђелске речи увидети која вели : љуби Бога и Господа свога свим срцем, свом душом и свом снагом својом, а ближњега свога као самога себе. Тек онда се љубав у деци хармонично развија, кад деца уче сваки предмет према потреби и важности ценити, поштовати и узносити.

Кад се развија и негује љубав у деци према једном пред-

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

мету, онда се утиче и на развијање њихове љубави у опће. Тако, кад негујемо љубав према Богу, онда се и нехотице развија и љубав према васколиком роду човјечјем; кад негујемо љубав према родитељима, онда се неосетно утиче и на развитак љубави према браћи и сестрама, према родбини, према целом народу. Заиста, ко истинито љуби Бога, створитеља и господара света, не може а да мрзи на човештво; ко истинито и топло љуби своје родитеље, своју браћу и своје сестре, свој језик и веру, тај неће постати изродом!

Као што има различитих предмета, према којима учитељ ваља да развија и буди љубав, исто тако има и различитих начина, којима се то може постизавати. Сваки такав предмет стоји у другчијем односу према деци или људима, мора се дакле и са другчијег становишта посматрати. Родитељи децу чувају и негују, — зато их треба љубити; браћа и сестре су заједно одрасла, заједно живила у добру и у злу, — треба да се љубе; учитељ је искрен пријатељ деци, он их учи, ономе што је добро и корисно, — треба дакле да га ученици љубе и т. д. Увиде ли деца узвишеност, честитост, корист које ствари, она се на мах с њом опријатеље и заволу је.

Ваљан учитељев поступак при одржавању шк. дисциплине, од врло је важна утицаја, на развијање љубави између деце. Шк. живот дечји, у малом је, оно исто, што и живот старијих у друштву. Научити дакле децу да се љубе међу собом, значи научити их, да љубе један другога и у доцнијем животу. — Дечје зађевице, које су тако честе у шк. животу богато пружају градива, за неговање љубави и милости међу децом.

Ако дете ступи пред учитеља са каком тужбом на друга свога, није довољно, да учитељ само пронађе кривца, да га казни, него пре свега ваља да гледи да децу између себе измири. Кратким разговором, али разумљиво ваља децу поучити. Како треба да се деца међусобно љубе, како да чине једно другоме оно што је добро, како да праштају увреде, како штету чинити другоме није лепо, и т. д. Лоша је шк. дисциплина а још је лоше неговање љубави у оној школи, где деца једно другом зла чине, где се мрзе, и где за сваке ситнице чине пријаве учитељу!

Једна од највећих мана наших нар. школа је, што се у њима не оснује љубав деце према ближњима, у довољној мери. Томе је узрок дух времена, који од нар. школе иште свега више, но осећајног усавршавања, неговања љубави; да боме да уз ово долази

још и несхваћање праве вредности неговања љубави и од самих шк. радлика. И баш зато, наше нар. школе далеко више обраћају пажњу настави него васпитању. Ми тежимо да дамо деци што-више корисног знања, да што боље развијемо силе и моћи духа њихова, а кад хоћемо да одговоримо педагогичном начелу, настава ваља да васпита, ми научимо нашу децу, да изговоре коју пословицу, које правило за живот, па мислимо, — е сад је све учињено. Дисциплина нам је у највише прилика или гвоздена, или — лабава: таковом се пак дисциплином никада не може у деци будити, развијати и неговати љубав. Време је да и овде наша нар. школа учини корак напред, као што је до данас показала, да она то уме чинити. Да то пак буде, не треба очекивати бољи дух времена, не треба чекати с поља помоћи, него ваља да учитељи учине на том пољу свога рада, што више могу и ствар се мора на боље окренути.

Нар. школа не може све сама учинити: да се љубав у народу одомаћи, ваља да је припомогну сви чиниоци човечјег унапређивања. Али, ако школа хоће да учини оно што је дужна чинити, она не треба да малаксава, те да се извињује: нашто да школа оно и постизава, што ће друштво и тако покварити! — Ако нар. школа не може све учинити, ипак она може много постићи, само кад својски на то настоји.

Не могу, а да овде на завршетку свога чланка не речем још и следеће у прилог разјашњења важности или је љубав има у животу човечјем:

Љубав чини човека не само добрим и срећним, узвишеним и племенитим, него га она чини и — човеком. Осим извора све љубави Бога, и осим људи, — има ли још ко љубави? — Није на ино, него се мора рећи: човек без љубави и није — човек.

Из љубави се ствара знање и вештина; из љубави постоје религијозност, морал, карактер, из љубави излази слога и мир, сила и моћ, из љубави пониче — све узвишено и племенито што само човек постићи може.

За то, негујмо љубав! — „без љубави, — ништа сам!“ —

Т. Марјановић.

НАУЧНА ОСНОВА

за православне вероисповедне српске народне основне школе у краљевини Хрватској и Славонији са једном, две, три и четири учитељске снаге.

Издана наредбом српског прав. народно-црквеног школскога савета од 7. (19.) марта 1892. бр. III. С. 72/18.

Д Е О I.

Научна основа за школе са једном учитељском снагом.

I. наука вере и црквено-славенски језик.

А) Наука вере.

Наставна целъ. Ученици и ученице имају се упознати са основама вере и благонаравности Христијанске и научити прописане од свете цркве молитве, символ вере и заповеди, и извећати се у црквено-славенском читању, те тиме се има ум њихов образовати, срце оплемени и воља на добро упутити и они се имају тако спремити да буду верни синови свете православне цркве и поште-ни људи.

I. Разред.

Припрема за прву наставу у вери.

Разговор о родитељима и о Богу, као оцу небесном по упутству за прву наставу у вери од Н. Ђ. Вукићевића.

О једном Богу у Светој Тројици. — Знамење частнога крста. (Прекрстити се).

Молитва Господња: „Оче наш“.

Црте из библијске повести о створењу света и о првим људима. — О рају. — О првом греху, кајању, казни о обећању искупитеља.

Благовести. Рођење Христово. Молитва: „Богородице Дјеве“.

Мудри волсви. — Сретеније. — Бежање у Египат и повратак. — Младост Исусова. — Крштење Исусово. —

Исус благосиља малу децу.

Молитве; јутрења, пре и после обода и пред спавањем.

Молитве се уче на памет на црквено-славенском језику с разјашњењем.

Познавање црквено-славенске ћирилице.

Примедба: Црте из библијске повести предаје учитељ по књизи: Прва настава у вери од Н. Ђ. Вукићевића.

II. Разред.

а) Понављање основне науке о једном Богу у св. Тројици. — Поука о створењу света и о првим људма. —

Закон божији и заповеди божије.

Исус Христос Спаситељ света. — Понављање повести о рођењу и младости и о крштењу Христовом.

Проповедања и чудеса Христова. — Кратка поука о страдању, смрти, васкресењу и вазнесењу Христовом. — По књизи : „Прва настава у вери од Н. Ђ. Вукићевића.“

б) Понављање молитава, што се у првом разреду уче, и учење молитава пре и после вечере.

Молитва св. Духу : „Цару небесни.“

Молитва пресветој Тројици : „Упованије моје.“

Символ вере.

Тајне новог завета.

Заповеди Божије и црквене. — Дела милости телесне и душевне.

Примедба : Све молитве и символ вере уче се на црквено-славенском језику са разјашњењем (види „Црквено-славенски буквар.“)

Заповеди и дела милости уче се на српском језику. — Заповеди по тексту изложеном на стр. 19. — Прве наставе у вери, а дела милости по тексту у кратком катихизису.

в) Вежбање у читању и разумевању црквено-славенском по књизи : „Црквено-славенски буквар с читанком за други разред српске основне школе у Н. Саду 1890.“

Примедба : Буквар овај има се цео у другом разреду свршити и из њега се имају деца брижљиво у читању, а по могућству и у разумевању црквено-славенском извећати.

Ш. Разред.

а) Из библијске повеснице Старог Завета :

О потопу. — Зидану куле вавилонске. — О Авраму и патријарсима и о Јосифу (по учитељевом проповедању).

Из новог завета уче се повести : о проповедању и чудесима Христовима.

О преображењу.

О васкресењу Лазаровом и све даље до краја по књизи : „Прва настава у вери од Николе Ђ. Вукићевића.“

б) Уз брижљиво и често понављање свију молитава, што су у првом и другом разреду научене, учи се у овом разреду : „Кратки катихизис за православне српске ученике Ш. разреда основних школа од Н. Ђ. Вукићевића“ из којег се има овде свршити :

Глава прва о вери.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

в) Вежбање у црквено-славенском читању и разумевању. —

За читање служе књиге :

„Часослов“ (мали) и „Мала Катавасија“ од Димитрија Поповића, пароха Сомборског.

IV. Разред.

а) Из библијске повеснице старог завета по учитељевом приповедању учи се у најглавнијим цртама :

О Мојсеју, О судијама, о Давиду и Соломону.

О пророку Илији, о Данилу и три младића.

Из новог завета упознају се ученици са причама Христовим: о милостивом Самарјанину ; о Митару и Фарисеју ; о блудном сину ; о неразумном богатирцу ; о сејачу ; о немилостивом богатирцу и о убогом Лазару, и о Талантима.

По књизи : „Библијске повести новог завета у библијским речима од Н. Ђ. Вукићевића“.

б) Из кратког катихизиса учи се овде : Глава друга : О молитви Господњој и глава трећа : о Божијим заповедима.

Божије заповеди и две главне заповеди о љубави Хришћанској имају се овде на црквено-славенском језику научити.

(По књизи : „Кратки катихизис за православне српске ученике основних школа од Н. Ђ. Вукићевића“).

Уз то се понављају често и брижљиво све молитве, што их деца у нижим разредима научише, а понављају се и лекције из прве главе истога катихизиса пред дотичне велике празнике.

Наука пак о Светим Тајнима (по 10. члану симбола вере) понавља се и разјашњује ширије сваки пут када се ученици спремају за приступање к светоме причешћу.

в) Вежбање у читању и разумевању црквено-славенском.

За читање се употребљује „Часловац“, а за читање с разумевањем : „Спомоћна књига за разјашњавање црквеног појања“ од Н. Ђ. Вукићевића.

На каталогу у недељне и празничне дане читају се апостоли и еванђеља са разјашњењем по књизи : „Апостоли и Евангелија у Недељне и Празничне дане преко године с преводом блажено упокојеног Епископа Платона Атанацковића“.

П о в т о р н а ш к о л а .

Понављање молитава. Читање библијских повести новог завета и тумачење недељних и празничних Апостола и Евангелија све на темељу гореозначених књига. (Наставиће се.)

И С П И Т И

у србској учитељској школи Сомборској.

Уетмени испити за учитељско оспособљење у србској учитељској школи Сомборској држани су 18., 19., 20., 21. и 22. Јунија ове године.

Председник испитне комисије био је високоблагородни г. Др. Никола Максимовић подпредседник Школског Савета. На испитима је понајвише председавао најпречастији г. Љубомир Купусаревић протопресвитер Сомборски.

Испити су текли овим редом :

У Четвртак 18. Јунија од 7—10 часова био је испит из Науке Христијанске; од 10 часова пре до 1 часа после подне из Славенског језика; од 3—4 после подне држан је испит из науке о земаљском уставу, а од 4—8 часова из србскога језика и историје књижевности.

У Петак 19. Јунија од 7—12 часова држан је испит из Психологије, Педагогије и Педагогијске повестнице; од 3—6 часова из Историје и Земљописа; од 6—8 часова у вече држан је испит из Вртарства.

У Суботу 20. Јунија од 7—11 часова држан је испит из Логике, Дидактике и Методике; од 11 часова пре до 1 часа после подне из Дијететике; од 3—7 часова из Физике, Хемије и Пољоделства; од 7—8 из науке о кућарству за женске.

У Недељу 21. Јунија од 7—10 часова држан је испит из црквенога појања и правила.

У Понедељак 22. Јунија од 6—9 часова био је испит из рачуна и геометрије, од 9—12 пре и од 3—7 после подне био је испит из Мађарскога језика на коме је присутан био и државни поднадзорник жупаније Бачке благородни господин Никазије Грф.

Од 7—8 часова био је испит из гимнастике.

Наставнички збор држао је закључну конференцију и установио је оспособљење 23. Јунија. Затим су сведочанства о оспособљењу званично поднесена сл. државном надзорништву школском ради подписа у смислу земаљског закона од 1879.

Благодареније држано је на Петров дан 29. Јунија о свечаној служби Божијој, а следећег дана 30. Јунија прочитане су разреднице од сва три разреда и проглашено је свечано оспособљење испитаних кандидата и кандидаткиња за учитељско звање.

Полагали су испит из свију предмета : а) Од свршених овогодишњих приправника трећег разреда : 25. б) Поново из свију предмета испит је полагао : 1. в) Од свршених овогодишњих приправница трећег разреда полагале су испит : 24. Свега 50 кандидата.

Од мушких кандидата положили су испит за оспособљење са отличним успехом : Светозар Савковић, из Црвене Цркве; Ђорђе Малешевић из Вуковара; Живојин Касапиновић из Добрице и Теодор Ђукић из Сентомаша; са

врло добрим успехом положили су испите: Душан Ђурић из Бежаније, Владимир Војновић из Калуђерова; Димитрије Стојановић из Митровице, Емилијан Пилић и Миливој Бугарски из Сенте; Живојин Секулић из Каћа; Милан Рацковић из В. Кикинде; Милан Н. Николић из Кнеза; Петар Вуков из Орловата, и Петар Окановић из Дивоша; са добрим успехом положили су испит: Лазар Димић из Силбаша; Милан Вртунски из Сивца; Никола Андрејевић из Руме; Александар Торњански из Елемира; Милош Ј. Николић из Меленаца; Миливој Толмачев из Мокрина; Сава Лудајић из Суботице; и Љубомир Башић из Сент Андрије; напослетку са довољним успехом положили су овај испит: Владимир Ђерманов из Госпођинаца и Вук Димић из Новог Сада. Исто тако је Стеван Мамузић кандидат из Сурчина поновивши испит добио сведочанство о учитељској способности.

Осим тога Г. Никола Ђорђевић Србин из Батоње оспособљени учитељ на државној учитељској школи у Араду, из свог сопственог побуђења пробавивши целу ову школску годину на учитељској школи у Сомбору, слушао је предавања у сва три разреда из српског и црквено-славенског језика из педагогијских наука, као и из науке хришћанске и црквенога појања и полазио је цркву и школу најирележније, те је услед тога положио испит из гореспоменутих предмета и то: из педагогијских наука и науке хришћанске са отличним; а из српског и славенског језика, црквенога појања и правила са врло добрим успехом. Услед чега је он од професорског збора и од испитне комисије добио сведочанство с препоруком, да може одправљати учитељско звање и у српским вероисповедним школама.

Од испитаних свршених приправница положиле су испит са отличним успехом: Видосава Увалићева из Лалића; Вукосава Рајковићева из В. Кикинде; Зорка Ђурчићева из Новог Сада; Евгенија Кртеканићева из Сегедина и Мила Цуцићева из Карлова; — са врло добрим успехом: Видосава Вукадиновићева из Куле; Видосава Топаловићева из Сомбора; Зорка Дејановића из Мохола; Катарина Зековићева из Крчедина; Катарина Печујчева из В. Кикинде; Љубица Обушковићева из Сомбора; Марија В. Поповићева Даничићева из Мошорина; Љубица Филиповићева из В. Кикинде; Марија Кришанова из Сомбора и Христина Димитријевићева из Шатринаца; — са добрим успехом положили су испит: Видосава Комненовићева из Гргетега; Зорка Томићева из Новог Сада; Ирина Тешићева из Суботице; Катарина Поповића из Избишта; Љубица Ђисаловићева из Сомбора; Милева С. Николићева из Руме и Станојка Љубинковићева из Митровице; — напослетку с довољним успехом испит су положиле: Јулијана Стричевићева из Сомбора и Наталија Хорватова из Брањина (Кишфалубе).

По гласу решења сл. државног школског надзорништва задржане су сведоче о оспособљењу док из мађарског језика потпуно добар испит неположе, овим кандидатима: Н. Андрејевићу, Вуку Димићу, Душану Ђириловом, Миливоју Толмачевом, Петру Окановићу и Ст. Мамузићу; кандидаткињама: Наталији Хорватовој, Јулијани Стричевићевеј, Љубици Обушковићевеј и Марији В. Поповићевеј. Овима су од управе издана сведочанства, да у српским основним школама изван Угарске могу учитељско звање одправљати.

WWW.UNI-N.S.B.S

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

Тако се завршила и ова 189¹/₂ школска година, са којом учитељска школа Сомборска навршује осамдесету годину својега обетанка.

В.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Будиму тражи се учитељ на србској вероисповедној школи у Табану. Плата је 600 ф., стан и 2 хвата дрва. Осим школске дужности учитељ је обвезан сваки дан у цркви, а по потреби и изван цркве појати и децу у појању обучавати. Рок до 20. Јулија по стар. кал. Молбенице се имају управити на црквено-школски одбор у Будиму. (Budapest. Tabán).

— У Сарајеву потребан је један учитељ за мушку и једна учитељица за женску православну србску школу. Плата је учитељу 700 ф. а учитељици 600 ф. са слободним станом и огревом и после сваког пет година службовања по 50 ф. повишице. Молбенице се до 1. Августа по нашем имају поднети одбору православне српске народне школе у Сарајеву.

— У Бјелјини у Босни тражи се једану читељ и једна учитељица. Учитељ мора бити вешт хармоничком појању и управљати певачким хором. Плата је учитељу 600 ф.; 200 као коровођи. Плата је учитељици 400 ф. Молбенице се до 1. Августа по стар. календару имају поднети на Ристу Јеремића председника православног црквено-школеког одбора у Бјелјини.

— У Срп. Ст. Мартону тражи се учитељица. Плата је 300 фор. два хвата дрва и сламе за огрев по потреби уз то стан од једне собе и кујне. Рок до 15. Августа ове године. Молбенице се на местни школски одбор у Срп. Ст. Мартону имају одправити.

— У Шиклошу, тражи се учитељ. Плата је 400 ф. стан и 3 хвата дрва. Уз то 21 ф. за шегртску школу. Молбенице се имају до 6. Августа на председништво м. шк. одбора одправити.

— У Срб. Чанаду тражи се учитељ. Плата је 510 форинти; 2 ланца земље, једна башта, стан и огрев и 20 ф. награде за повторну школу. Рок 13. Август.

— У Срб. Сент Мартону тражи се учитељ. Плата је 400 ф. 3²/₃ јутра земље, стан и огрев. Молбенице се имају до 15. Августа м. школском одбору поднети.

— У Турји тражи се учитељ. Плата је 600 ф и стан с баштом. Уз остала својства захтева се, да је врло добар певац. Рок до 31. Јулија.

— У Мартоношу тражи се учитељица. Плата је 210 ф. а вр, 16 ланаца земље на коју општина порез плаћа; 70 ф. у име станарине; 2 хвата дрва и 300 снопова треске Рок до Преображења.

— У Срб. Ченеју на вероисповедној школи тражи се учитељ. Плата 340 ф. 4 ланца ораће земље, у име награде за повторну школу 40 ф. Рок до Преображења. Молбенице се имају шк. одбору у Ченеј послати. Последња пошта Horvát Csene.

WWW.UNILIB.RS — У Иванди у Темишварској дијецези. Плата је 340 ф. у име четири ланца земље 40 ф. за повторну школу 20 ф. Рок је 9. Август. Молбенице се имају шк. председнику Васи Станојевом у Иванди послати.

— У Дољој Тузли тражи се учитељ на вероисповедној српској школи. Плата је 600 ф. стан и огрев и учитељица у истом месту. Плата је 400 ф. Рок до 10. (22.) Августа. Молбенице се имају правосл. срп. црквеној општини у Тузли поднети.

— У Дивошу се тражи учитељица. Годишња плата 400 ф. — У Манђелосу тражи се учитељ. Годишња плата 400 ф. — У Маринцима и Шиду, са годишњом платом од 400 ф. и напослетку у котару Шидском траже се учитељ у: Бачинцима, у Малој Вашици, у Илинцима, у Новим Бамовцима, у Товарнику, у Јамену. У свима овим местима је годишња плата 400 ф. и рок стечају до конца Јула о. г.

НОВЕ КЊИГЕ

на приказ уредништву Школ. Листа приспеле.

„*Божја реч*“. Приповедка из српскога живота написао Јан. М. Веселиновић. Издање српске књижаре и штампарије браће М. Поповића у Новоме Саду 1892. Цена 25 нв.

„*Неколико приповедка*“ за српску младеж написао превео и прерадио Душан Ђурић учитељски приправник у Сомбору. У Новоме Саду издање и штампарија А. Пајевића 1892. Цена 40 нв.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У србској учитељској школи сомборској започиње се школска 1892/3. година 1. септембра о. г. по старом календару.

У учитељску школу примају се :

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и *благе нарави*, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, четврти реални или четврти разред грађанске школе бар с довољним успехом свршили.

б) за приправнице примају се српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе или IV. разред ниже реалке с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и друге имају пријамни испит из славенског читања,

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.BG
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
молитава, рачуна и из малог црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи србски језик, полажу још пријемни испит из срб. језика, а они који немају оцену из мађарског језика, показати имају да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они коју су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља, или добротвора да ће их они за време трогодишњег овде учења о свом трошку издржавати, а уз ту изјаву мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Приправници, који желе стипендије из народних фондова добити, нека молбенице тога ради са сведочбом о сиромаштву поднесу Вис. Шк. Савету у Ср. Карловцима, а они, који желе платонеумске штипендије добити, нека исто тако инштруиране молбенице поднесу платонеумском одбору у Сомбору.

На стипендије имају само они изгледа који су примерног и похвалног владања и врло сиромашног стања а при том се отлично или барем добро уче.

Стан и храна само у приватним кућама са знањем и одобрењем управитељевим, и по препоруци овога, погодити може.*)

У Сомбору, 15. Јулија 1892.

Н. Ћ. Вукићевић,

србске учитељске школе Сомборске управитељ.

*) Умољавају се славна Уредништва свију србских листова, да ову објаву или у целости или у кратком извору бесплатно у своје листове уврстити изволе.